

Umowa gwarancyjna

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Wprowadzenie

§ 1. Uwagi ogólne

Pojęcie umowy gwarancyjnej – oraz związana z nim koncepcja umownej odpowiedzialności gwarancyjnej – zyskały w ostatnim czasie znaczną popularność. Przyczyn tego zjawiska poszukiwać należy w niedostatkach dotyczących tradycyjnych, bardziej ugruntowanych konstrukcji odpowiedzialności. Okazują się one niewystarczające wobec potrzeb współczesnego obrotu gospodarczego. Oczekiwane przez kontrahentów rozwiązania w zakresie odpowiedzialności kształtowane są pod wpływem obcych porządków prawnych, których konstrukcje lepiej niż prawo krajowe odpowiadają ich intencjom i potrzebom. Skutkiem tego procesu jest konwergencja standardów kontraktowych polegająca na tym, że umowy podlegające różnym systemom prawnym konstruowane są w zaskakująco podobny sposób, często oderwany od tradycyjnych instytucji prawnych właściwych prawu, któremu podlega umowa. Z tym zjawiskiem wiąże się z kolei stojące przed krajową doktryną wyzwanie wyrażające się w potrzebie wypracowania takiego podejścia do poszukiwanych przez strony nowych formuł odpowiedzialności, które zapewni maksymalny poziom poszanowania woli stron dążących do realizacji słuszných interesów ekonomicznych, z jednoczesnym zapewnieniem niezbędnej elastyczności porządku prawnego oraz jego przewidywalności. Dotyczy to w szczególności instytucji mieszczących się w pojęciu umowy gwarancyjnej.

Podwaliny pod budowę dogmatyki umowy gwarancyjnej położyła przede wszystkim opublikowana w 1970 r. monografia *E. Lętowskiej*¹, podczas gdy dopiero dekady przypadające po transformacji ustrojowej spowodowały znaczący wzrost zainteresowania umowami gwarancyjnymi, w szczególności w związku z poszukiwaniem nowych form zabezpieczenia wierzytelności oraz recepcją anglosaskich wzorców kontraktowych, w tym typowych postanowień umownych odnoszących się do odpowiedzialności². Oba zjawiska charakteryzowane są w pracy jako pierwsza i druga fala zainteresowania umową gwarancyjną, kształtujące polski model podejścia do tej instytucji oraz determinujące obecne potrzeby gospodarcze, którym naprzeciw wyjść może koncepcja umowy gwarancyjnej.

Diagnoza obecnego podejścia doktryny do umowy gwarancyjnej oraz odpowiedzialności gwarancyjnej wskazuje, że pojęcia te stają się niekiedy określeniem zbiorczym, znajdującym często zastosowanie tam, gdzie inne – bardziej skonkretyzowane – instytucje prawne nie mogą zostać zastosowane. Dotyczy to zwłaszcza tych przypadków odpowiedzialności, które nie mogą być wyjaśnione odwoła-

---

¹ *E. Lętowska*, Umowa o świadczenie.

² *A. Szlęzak*, Kodeksowe umowy gwarancyjne, s. XXI.

niem do tradycyjnej konstrukcji odpowiedzialności *ex contractu* – czyli związanej z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem uprzednio istniejącego zobowiązania. Zidentyfikowany zakres odpowiedzialności, jakiej nie sposób zakwalifikować jako odpowiedzialność *ex contractu*, ale zarazem – ze względu na jej źródło w umowie – wobec której niewłaściwa jest też kwalifikacja jako przynależnej do reżimu deliktowego, stwarza istotne pole do zagospodarowania dla alternatywnych teorii lub reżimów odpowiedzialności.

Naprzeciw tej potrzebie wychodzi właśnie pojęcie odpowiedzialności gwarancyjnej oraz stanowiącej jej źródło umowy gwarancyjnej. Jest to więc koncepcja użyteczna, pozwala bowiem na zakwalifikowanie przypadków odpowiedzialności, które konstrukcyjnie nie przynależą do odpowiedzialności *ex contractu* ani *ex delicto*. Jednak takie podejście do odpowiedzialności gwarancyjnej i umowy gwarancyjnej może prowadzić do tego, że pojęcia te stają się zbiorczymi terminami, do których zakresu zaliczane są przypadki odpowiedzialności, jakich przypisanie do tradycyjnie zdefiniowanych reżimów *ex contractu* lub *ex delicto* nasuwa wątpliwości. To z kolei prowadzi do trudności w ścisłym, dogmatycznym zdefiniowaniu omawianego zagadnienia. Jest zresztą tradycją licznych porządków prawnych, że zdefiniowaniu pojęcia umowy gwarancyjnej na drodze stawał brak jasności co do tego, czy przedmiotem definicji ma być zbiorcza kategoria obejmująca różne przypadki konkretnych konstrukcji umownych, czy też należy dążyć do zdefiniowania umowy gwarancyjnej jako specyficznej konstrukcji prawnej, nie zaś tylko pojęcia nadrzędnego, obejmującego różne typy konkretnych umów.

Trudności te towarzyszą nauce prawa od ponad stu lat, a historycznie doniosłe definicje umowy gwarancyjnej (w szczególności koncepcja R. Stammlera³) borykały się z trudnością związaną z dwoistością podejścia zakładającego z jednej strony próbę zdefiniowania umowy gwarancyjnej jako konkretnej konstrukcji prawnej, z drugiej zaś – operowanie kryteriami ekonomicznymi, które utrudniały uchwycenie konstrukcyjnej *differentia specifica* umowy gwarancyjnej jako konkretnej instytucji prawnej, sprzyjając raczej formułowaniu definicji o charakterze zbiorczym⁴.

Mając na uwadze potencjalną przydatność umowy gwarancyjnej oraz odpowiedzialności gwarancyjnej jako koncepcji wyjaśniających istotę odpowiedzialności w tych przypadkach, w których nie może ona zostać wyjaśniona z wykorzystaniem bardziej tradycyjnych i lepiej zdefiniowanych konstrukcji odpowiedzialności, aktualne pozostaje stwierdzenie, że umowa gwarancyjna jest pojęciem, które mimo braku ścisłego zdefiniowania stosowane jest bardzo często⁵. Ten brak jednoznacznego zakwalifikowania prawnego przekłada się na większą skalę wątpliwości co do rozstrzygnięcia szczegółowych kwestii mogących powstać w związku z umową gwarancyjną.

³ R. Stammler, *Der Garantievertrag*, s. 1–141.

⁴ C. Förster, *Die Fusion*, s. 54.

⁵ „Es dürfte wenig rechtswissenschaftliche Ausdrücke geben, die bei so geringer Geklärtheit des unterliegenden Begriffs so häufig zur Verwendung kommen, wie eben der Ausdruck «Garantievertrag»”, por. N. Bindewald, *Der Garantievertrag*, s. 16, za: C. Förster, *Die Fusion*, s. 34.

W przypadku umowy gwarancyjnej mamy więc do czynienia z sytuacją, w której znacznemu zapotrzebowaniu praktyki – wynikającemu w szczególności z niedostatków lepiej zdefiniowanych reżimów odpowiedzialności odszkodowawczej – towarzyszy istotna niepewność dotycząca istoty i konstrukcji prawnej. To z kolei prowadzi do rozważań związanych z elastycznością porządku prawnego, jego przewidywalnością, a co za tym idzie – konkurencyjnością z punktu widzenia możliwości realizacji słuszych interesów stron. Wiąże się to z konkurencyjnością porządków prawnych jako potencjalnych jurysdykcji kontraktowych. Sprawa konkurencji regulacyjnej była przedmiotem zainteresowania polskiej doktryny, w szczególności w odniesieniu do prawa spółek⁶. Analogiczne zjawisko może jednak dotyczyć także prawa umów⁷. W tym kontekście trzeba podkreślić znaczenie z jednej strony przewidywalności prawa, a z drugiej jego elastyczności rozumianej jako możliwość realizacji gospodarczych celów stron. Czynniki te należy mieć na uwadze, formułując krajową koncepcję umowy gwarancyjnej, a także ograniczenia jej zastosowania. Instruktywnym, choć niepokojącym, przykładem jest wyr. SN z 9.10.2014 r.⁸, w którym doszło do nieuzasadnionego zawężenia pola zastosowania umów gwarancyjnych, ze skutkiem w postaci istotnego ograniczenia możliwości realizacji przez strony ich uzasadnionych i gospodarczo racjonalnych celów biznesowych. Takie podejście może prowadzić do marginalizacji prawa polskiego jako jurysdykcji transakcyjnej⁹. Wynika stąd wyzwanie dla rodzimej doktryny prawa, aby wypracować takie podejście do instytucji wychodzących naprzeciw uzasadnionym oczekiwaniom kontrahentów, które będzie pozwalało je realizować z zapewnieniem poszanowania wartości leżących u podstaw porządku prawnego, a zarazem z zachowaniem niezbędnej elastyczności oraz pragmatyzmu i wspierającej roli konstrukcji prawnych względem celów gospodarczych. Przeprowadzone w książce rozważania dotyczące umowy gwarancyjnej nie tylko mają przyczynić się do rozwoju dogmatyki polskiego prawa cywilnego, ale także do budowania jego konkurencyjności jako potencjalnej jurysdykcji transakcyjnej.

Dlatego też, jakkolwiek zagadnienia konkurencji regulacyjnej w zakresie prawa umów *per se* nie stanowią tematu niniejszej publikacji, to jednak określają pewien sposób rozwiązywania zagadnień związanych z tytułową instytucją. Wynikające z powyższych spostrzeżeń przeświadczenie o potrzebie wypracowania w prawie polskim koncepcji dogmatycznych pozwalających na rozsądne podejście do stosowania i interpretacji klauzul gwarancyjnych stanowi myśl przewodnią tego opracowania. Jego celem jest bowiem wypracowanie takiego podejścia do umowy gwarancyjnej, które pozwoli w maksymalnym zakresie urzeczywistnić wolę stron, jednocześnie zapewniając zgodność z podstawowymi zasadami

⁶ M. Szydło, Konkurencja regulacyjna, s. 22–32.

⁷ Sprawa była przedmiotem zainteresowania doktryny światowej w kontekście przezwagi systemów *common law* nad kontynentalnym prawem cywilnym z punktu widzenia sprzyjania rozwojowi gospodarczemu; por. J. Morgan, Contract Law Minimalism, s. 7–8, 102–103, 175–191; P.G. Mahoney, The Common Law, s. 503–525; Institutional Competition (eds. M. Schmiegelow, H. Schmiegelow), *passim*.

⁸ Wyr. SN z 9.10.2014 r., IV CSK 29/14, Legalis.

⁹ J. Jastrzębski, Swoboda zawierania i kształtowania umów, s. 26.

prawa cywilnego oraz zapobiegając przekroczeniu granic swobody umów określonych w art. 353¹ KC. Umowa gwarancyjna może stanowić przydatne narzędzie realizacji słuszych interesów kontrahentów, a jej bliższe zrozumienie i zdefiniowanie może prowadzić do przełamania nieufności¹⁰ obserwowanej w orzecznictwie w odniesieniu do tego typu umów. To z kolei i związana z tym koncepcja umowy gwarancyjnej zapewniająca przewidywalność i elastyczność podejścia do umowy gwarancyjnej, a co za tym idzie – szerszą możliwość realizacji gospodarczych celów stron – może przeciwdziałać marginalizacji polskiego porządku prawnego jako jurysdykcji transakcyjnej i służyć zwiększaniu jego atrakcyjności jako systemu prawnego, który strony będą wybierać jako prawo właściwe dla złożonych transakcji gospodarczych.

Realizacja powyższych dążeń wymaga prawidłowego zdefiniowania koncepcji umowy gwarancyjnej, co stanowi cel rozważań zawartych w tej pracy.

§ 2. Cele badawcze

Głównym celem badawczym pracy jest zaproponowanie definicji samoistnej umowy gwarancyjnej, która pozwoli określić zakres swobody stosowania i kształtowania umów gwarancyjnych i stworzy podstawy do rozstrzygania, w sposób przewidywalny i w maksymalnym stopniu urzeczywistniający cele stron, wątpliwości, jakie mogą powstawać na tle stosowania umów gwarancyjnych. Tak zdefiniowany cel badawczy wychodzi też naprzeciw wspomnianym postulatam zgłaszanym w literaturze¹¹.

Realizacji głównego celu badawczego służą cele pomocnicze. Wiążą się one w szczególności z ustaleniem, jakie podejście do pojęcia umowy gwarancyjnej prezentują zagraniczne porządki prawne oraz jakie czynniki historyczne lub gospodarcze prowadziły do określonego podejścia do tytułowej instytucji. Ustalenia te prowadzą z jednej strony do wyodrębnienia kilku modeli podejścia do instytucji umowy gwarancyjnej, a z drugiej – do oceny, jak potrzeby gospodarcze wpływały na formułowane w doktrynie, judykaturze lub w prawie stanowionym definicje tej umowy.

Wnioski sformułowane w ramach realizacji tych celów mogą być podstawą realizacji dalszych celów pomocniczych już w odniesieniu do prawa polskiego. Te kolejne cele to ustalenie, w jaki sposób i w jakim czasie modele zidentyfikowane w płaszczyźnie porównawczej oddziaływały na polski model podejścia do umowy gwarancyjnej, a także – jakie są obecne potrzeby gospodarcze, którym powinno wyjść naprzeciw aktualne podejście do umowy gwarancyjnej i odpowiadająca mu propozycja jej definicji.

W ramach realizacji przedstawionych powyżej celów pomocniczych postawiono liczne dalsze pytania badawcze, których znaczenie nierzadko wykracza poza problematykę umowy gwarancyjnej. Chodzi tu w szczególności o za-

¹⁰ M. Krajewski, *Zakres swobody kształtowania umów*, s. 220.

¹¹ K. Osajda, w: *System PrPryw*, t. 5, 2020, s. 1031; A. Szlęzak, *O umownej odpowiedzialności gwarancyjnej*, s. 810.

gadnienia dotyczące ewolucji odpowiedzialności umownej i jej stopniowego odchodzenia od konstrukcji charakterystycznej dla tradycyjnego reżimu *ex contractu* – zbudowanego wokół przesłanki naruszenia zobowiązania – w kierunku odpowiedzialności opartej o niezgodność z umową lub naruszenie umowy. Rozważania te stanowią istotne tło dla dyskusji dotyczącej umowy gwarancyjnej, gdyż ewolucja innych reżimów odpowiedzialności może wpływać na zakres, w którym stosowana będzie konstrukcja umownej odpowiedzialności gwarancyjnej. Jak jednak wskazane zostaje w pracy, nawet wyjście ogólnego reżimu odpowiedzialności umownej poza granice wynikające z konstrukcyjnych cech obecnego reżimu odpowiedzialności *ex contractu* nie eliminuje pola do zastosowania umowy gwarancyjnej i umownej odpowiedzialności gwarancyjnej jako alternatywnej formuły odpowiedzialności.

Realizacja celów pomocniczych, a także udzielenie odpowiedzi na pojawiające się w związku z nimi pytania szczegółowe, prowadzą do osiągnięcia głównego celu, czyli zdefiniowania samoistnej umowy gwarancyjnej.

§ 3. Struktura rozważań

Praca ma tradycyjny układ. Przybliżenie historycznych korzeni umowy gwarancyjnej dokonane zostało w rozdziale 1. w ograniczonym zakresie, uzasadnionym potrzebami dalszych rozważań. Zwrócono więc uwagę na charakterystyczny rozkład interesów uzasadniających specyficzne podejście do *promissio indemnitas* w niektórych źródłach rzymskich. Uwagę poświęcono koncepcji *R. Stammlera*, stanowiącej łącznik między częścią historyczną a przeglądem modeli analizowanych w płaszczyźnie porównawczej.

Analiza prawnoporównawcza zawarta w rozdziale 2. ma na celu nie tyle sprawozdawczy opis poszczególnych krajowych porządków prawnych, ile identyfikację modeli podejścia do umowy gwarancyjnej obserwowanych w płaszczyźnie porównawczej. Przeprowadzone rozważania pozwoliły na wyodrębnienie kilku modeli: niemieckiego, austriacko-szwajcarskiego, francusko-włoskiego oraz anglo-amerykańskiego, z których każdy wykazuje pewne swoiste cechy w podejściu do pojęcia umowy gwarancyjnej.

Rozważania te stanowią tło dla zawartych w kolejnym rozdziale 3. rozważań dotyczących polskiego modelu podejścia do umowy gwarancyjnej. Model polski jawi się jako eklektyczny, łączący pewne elementy podejścia niemieckiego, austriacko-szwajcarskiego oraz francusko-włoskiego; ponadto, w ostatnich dekadach zaznaczył się też wpływ konstrukcji umownych charakterystycznych dla systemu *common law*.

Z analiz dotyczących poszczególnych modeli podejścia do umowy gwarancyjnej, w szczególności modelu polskiego, wynikają wnioski istotne dla dalszych rozważań. Dotyczy to przede wszystkim spostrzeżenia, iż pojęcie umowy gwarancyjnej zawsze powstawało w odpowiedzi na określone zapotrzebowanie praktyki. Wyraźnie widoczne jest to zarówno w odniesieniu do definicji pochodzącej od *R. Stammlera*, a sformułowanej w drugiej połowie XIX w., jak i w odniesieniu do kształtującej się blisko 100 lat później francuskiej koncepcji gwarancji au-

tonomicznej. Bliższe rozważania dotyczące uwarunkowań gospodarczych, z których wynikało zapotrzebowanie na określone instrumenty kontraktowe, zawarte są w odpowiednich fragmentach pracy (por. w szczególności rozdział 1. § 4, rozdział 2. § 2 i 3).

Analogiczną prawidłowość zaobserwować można w odniesieniu do prawa polskiego, gdzie istotny wzrost zainteresowania pojęciem umowy gwarancyjnej przejawiał się w dwóch falach: pierwsza z nich miała miejsce w latach 90. XX w. i dotyczyła poszukiwania skutecznych zabezpieczeń wiarygodności, druga zaś – trwająca od pierwszej dekady XXI w. – wiąże się z zapotrzebowaniem na nowe formuły odpowiedzialności umownej, wykraczające poza możliwości oferowane przez tradycyjny reżim *ex contractu*. Istotne znaczenie jako czynnik stymulujący poszukiwanie takich nowych formuł odpowiedzialności w prawie polskim ma także recepcja anglosaskich standardów kontraktowych dokonująca się na rynku polskim po transformacji ustrojowej¹². Dlatego też w książce przyjęto założenie, że punktem wyjścia dla prac zmierzających do zaproponowania definicji umowy gwarancyjnej musi być diagnoza potrzeb, którym naprzeciw wychodzić powinna jej konstrukcja.

Diagnoza taka, sformułowana w 3. rozdziale pracy, stanowi więc naturalne przejście do rozważań zmierzających do zaproponowania definicji umowy gwarancyjnej, czemu poświęcono rozdział 4., stanowiący rdzeń książki. Zawiera on niezbędne ustalenia terminologiczne dotyczące pojęcia odpowiedzialności gwarancyjnej oraz samoistności umowy gwarancyjnej, a także przedstawia umowę gwarancyjną jako instytucję, przed którą praktyka obrotu stawia określone cele gospodarcze – co jednak następuje także w warunkach przemian otoczenia prawnego, w szczególności na tle ewolucji tradycyjnego podejścia do odpowiedzialności *ex contractu*. Odpowiedzialność *ex contractu* ewoluuje bowiem od tradycyjnej formuły odpowiedzialności związanej z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem uprzednio istniejącego zobowiązania – zakładającej istnienie uprzedniego obowiązku świadczenia, którego naruszenie rodzi dopiero wtórną odpowiedzialność odszkodowawczą – w kierunku odpowiedzialności z tytułu „niezgodności z umową” lub „naruszenia umowy”, gdzie identyfikacja pierwotnego zobowiązania oraz jego naruszenia może napotykać trudności. Na tym tle szczególnie przydatna może okazać się właśnie koncepcja umowy gwarancyjnej, w przypadku której świadczenie kompensacyjne ma ekonomicznie charakter wtórny, lecz prawnie – pierwotny, ponieważ obowiązek jego spełnienia nie wiąże się z naruszeniem innego, uprzednio istniejącego obowiązku świadczenia.

Rozważania zawarte w rozdziale 4. wskazują, że rola, jaką ma do odegrania koncepcja umowy gwarancyjnej, wiąże się z ograniczeniami tkwiącymi immanentnie w konstrukcji tradycyjnej odpowiedzialności *ex contractu*. Nie wyczerpuje to jednak całości tej roli. Zidentyfikowano bowiem taki zakres potencjalnego zastosowania umów gwarancyjnych, który pozostaje aktualny także w razie ewentualnego rozszerzenia odpowiedzialności *ex contractu* i zastąpienia jej np. formułą „naruszenia umowy”. Chodzi w szczególności o przydatność narzędzia kontraktowego pozwalającego wykreować umowną odpowiedzialność odszkodowawczą niewiążącą się z elementem negatywnej oceny okoliczności istniejących

¹² Por. A. Szlęzak, Kodeksowe umowy gwarancyjne, s. XXI.

po stronie podmiotu mającego ją ponosić, choćby w postaci przypisanego mu naruszenia umowy lub niezgodności z umową.

Całość rozważań przeprowadzonych w rozdziale 4. prowadzi do wniosku o celowości konstruowania samoistnej umowy gwarancyjnej w nawiązaniu do inspiracji płynących z doktryny prawa ubezpieczeń. W tym kontekście samoistna umowa gwarancyjna może się więc jawić jako „prywatne ubezpieczenie”. W tym duchu sformułowana została też proponowana w pracy definicja umowy gwarancyjnej. Powyższe podejście stwarza możliwość posilkowania się dorobkiem doktryny ubezpieczeniowej zarówno przy formułowaniu proponowanej definicji umowy gwarancyjnej (chodzi w szczególności o element w postaci interesu gwarancyjnego), jak i przy rozstrzygnięciu kwestii szczegółowych, a dotyczących np. zakresu dopuszczalnego przejścia ryzyka gwarancyjnego.

W związku z zaproponowaną definicją umowy gwarancyjnej istotną kwestią stają się kryteria wyróżnienia pewnych typów umów, które mogą konstrukcyjnie odpowiadać zaproponowanej definicji umowy gwarancyjnej, lecz podlegają szczególnemu reżimowi prawnemu. Dotyczy to zwłaszcza umowy gry lub zakładu oraz umowy ubezpieczenia. Dlatego uzupełnieniem rozważań zawartych w rozdziale 4. jest rozdział 5., w którym przedstawiono zagadnienia związane z odróżnieniem umowy gwarancyjnej od tych instytucji. Analizy dotyczące kryteriów odróżniających umowę gwarancyjną od instytucji mających specyficzny, odrębny reżim prawny – uzupełniane są rozważaniami wskazującymi na przydatność posługiwania się także wybranymi różniczkami wewnętrznymi – następującymi w ramach pojęcia umowy gwarancyjnej – choćby miały one charakter fenomenologiczny. Teza ta uzasadniona jest ekonomicznymi uwarunkowaniami procesu kontraktowania, a jej prezentacja stwarza okazję do przedstawienia sposobu postrzegania empirycznych postaci umowy gwarancyjnej z perspektywy nurtu *law and economics*.

Praca – mimo zaproponowania w niej definicji umowy gwarancyjnej – nie zawiera wniosków *de lege ferenda*. Nie wynika to z przekonania o niezasadności unormowania umowy gwarancyjnej *per se*, lecz z przeświadczenia, iż koncepcja umowy gwarancyjnej – zanim stanie się przedmiotem regulacji prawnej – powinna być przedmiotem możliwie szerokiego konsensusu doktrynalnego, co jest możliwe dopiero w wyniku dyskusji, której częścią może być niniejsza praca. Ta sprawa poruszona została w zakończeniu książki (por. Zakończenie, § 2).

§ 4. Metody badawcze

Założenia, cele i struktura pracy determinują zastosowane w niej metody badawcze. Podstawową metodą jest metoda dogmatyczna. Jest ona jednak w szerokim zakresie uzupełniana metodą prawnoporównawczą oraz w pewnym zakresie metodą historyczną, które stosowane są w ujęciu funkcjonalnym¹³. Funkcjona-

---

¹³ O metodzie funkcjonalnej badań porównawczych por. R. Michaels, *The Functional Method*, s. 345 i n. Podejście przyjęte w tej pracy odpowiada nurtowi określanemu przez autora jako *epistemological functionalism*; por. *tamże*, s. 360, 361. Na

lizm zmierza przede wszystkim do udzielenia odpowiedzi na pytanie, jakich rozwiązań poszczególne porządki prawne dostarczały dla zidentyfikowanych potrzeb społecznych lub gospodarczych¹⁴. Jest to podejście nakierowane przede wszystkim na wykorzystanie rozważań porównawczych dla lepszego zrozumienia dzisiejszego prawa polskiego¹⁵. Ponadto wykorzystano także metody właściwe dla tzw. ekonomicznej analizy prawa (*law and economics*), w szczególności w odniesieniu do zagadnień związanych z ekonomiką procesu kontraktowania oraz ekonomicznym podejściem do umowy jako sposobu kreowania wartości i źródła korzyści płynących z kontraktowania.

Funkcjonalizm prawnoporównawczy jest wiodącą metodą w rozdziale 2. pracy, zaś w rozdziałach 3. i 4. metoda ta stosowana jest równoległe z metodą dogmatyczną. Są one uzupełniane ekonomiczną analizą prawa, która staje się wiodącą metodą na potrzeby przedstawionych w rozdziale 5. kwestii związanych z rozróżnieniem empirycznych postaci umowy gwarancyjnej (rozdział 5. § 3). Powyższa kombinacja metod badawczych pozwala na kompleksowe spojrzenie na badaną instytucję.

§ 5. Dodatkowe uwagi i zastrzeżenia

Ze względu na cel pracy, jakim jest zaproponowanie ogólnej definicji umowy gwarancyjnej jako konstrukcji prawnej, szczegółowe zagadnienia dotyczące wybranych postaci umowy gwarancyjnej oraz innych zagadnień związanych z odpowiedzialnością uwzględnione zostały jedynie w zakresie uzasadnionym z punktu widzenia celu pracy. Dotyczy to w szczególności kwestii dotyczących gwarancji bankowych, a także umów przewidzianych w art. 391 i 392 KC oraz gwarancji przy umowie sprzedaży.

Mając na uwadze złożoność zagadnień terminologicznych, wiążących się z kwestią ekwiwalentności pojęć stosowanych w różnych językach oraz z obiektywnymi trudnościami w adekwatnym tłumaczeniu kluczowych dla zagadnienia pojęć obcojęzycznych (dotyczy to w szczególności angielskiego czasownika *to indemnify*), w pracy stosunkowo szeroko stosowane są oryginalne sformułowania obcojęzyczne, bez zastępowania lub uzupełnienia ich polskim tłumaczeniem. Mimo mankamentów tego podejścia z punktu widzenia czystości językowej, konwencja taka została przyjęta ze względu na powstającą w przeciwnym razie konieczność każdorazowego opatrywania polskiego tłumaczenia odpowiednimi zastrzeżeniami lub na występujące w braku takich zastrzeżeń ryzyko nieściśłości i pewnego zamieszania pojęciowego.

Rozważania zawarte w niniejszej pracy stanowią wynik kilkuletnich badań prowadzonych w Polsce oraz zagranicą – na *University of California* w Berkeley. Wiele spostrzeżeń i wniosków, do jakich doszedłem w toku prowadzonych

---

temat ewolucji funkcjonalizmu porównawczego por. *J. Husa*, *Comparative Law*, s. 212 i n.

¹⁴ Por. *J. Husa*, *Comparative Law*, s. 214 i cyt. tam wypowiedź *E. Rabela*.

¹⁵ Por. *J. Jakubowski*, *Z problematyki metodologicznej badań*, s. 3.

badania nad pojęciem umowy gwarancyjnej, było przedmiotem moich wypowiedzi i publikacji naukowych¹⁶. Celem niniejszej pracy jest przedstawienie w kompleksowy, całościowy i systematyczny sposób wyników przeprowadzonych badań. Dlatego też zdecydowałem o uwzględnieniu w ramach niniejszej pracy także rozważań będących przedmiotem moich wcześniejszych publikacji¹⁷. Uważam, że rozwiązanie takie jest zasadne również z punktu widzenia odbioru książki przez Czytelnika, który dzięki temu zyskuje możliwość dogodnego zapoznania się z całością problematyki stanowiącej przedmiot badań. Z uwagi na szacunek do Czytelników oraz dla zachowania pełnej przejrzystości w tym zakresie fragmenty książki przeniesione do niej z moich wcześniejszych publikacji są opatrzone stosownymi adnotacjami. Ich wykorzystanie następuje za zgodą wydawcy.

---

¹⁶ Publikacje te ujęte są w bibliografii niniejszej pracy.

¹⁷ Por. *J. Jastrzębski*, O klauzulach indemnifikacyjnych, s. 19–26; *tenże*, Zarzut gry lub zakładu, s. 657–681; *tenże*, Nieubezpieczeniowe umowy, s. 4–15.

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl